

GYLLENHAKS BYGGNADSVÅRD

PENSELVÅRD • PENSELVÅRD • PENSELVÅRD

En pensel blir bara bättre med tiden om man gör så här:

Sätt använda penslar i en burk med **rå** eller **kokt linolja**, var kulör för sig. Se till att oljan täcker hela borsten, fyll på vid behov. Nästa gång man ska använda penslarna är det bara att stryka bort så mycket som möjligt på en brädstump eller på baksidan av en masonitskiva. Om du förvarar penslarna på detta vis kan du använda dem om och om igen under hela målningssäsongen och slipper tänka på rengöring eller risken att de skulle bli förstörda för att färgen torkat in i borsten.

När det senare är dags för **penselrengöring**, till exempel om du tänker måla i en annan kulör, rekommenderar vi inte rengöring med lösningsmedel eftersom det torkar ut penslarna. I stället är det både skonsamt och vårdande att först stryka penslarna så torra så möjligt och sedan tvätta dem med **linoljesåpa** vilken är basisk och förtvålar färgen så den löses upp. Vattnet ska inte vara varmt utan kallt eller ljummet. Arbeta in såpan med fingrarna och skölj. Är det mycket färg kvar vid roten av borsten, försök få in såpan mellan borsten med fingrarna. Det gör inget att man är lite hårdhänt. Om det ändå sitter kvar mycket färg kan man sätta penslarna i en burk och hålla på såpa upp till skaftet. Låt stå någon dag och skölj ur med vatten. Blir penslarna ändå inte

rena, skölj ur och sätt dem i ytterligare ett bad. Häng därefter upp penslarna efter tvätt och låt dem torka.

Penslar av **svinborst** är en förutsättning för ett lyckat resultat. Själva borsten är ihåliga och har kluvna toppar vilket innebär att penseln tar upp mycket färg så man inte ideligen behöver doppa penseln i färgburken. Det lönar sig att investera i bra penslar eftersom det blir både lättare och roligare att måla. Företrädesvis arbetar man med minst två penslar. En **anstrykare** som är tjockare för applicering. Arbeta in färgen ordentligt. Är det svårt att komma åt - i till exempel springor - kan man komplettera med en liten **konstnärspensel**. Därefter går man över samma yta med en slätstrykningspensel som är tunnare och plattare. Då kan man också passa på att med lätt handföring få bort ränder efter penseln. När man är klar ska färgen vara jämnt fördelad i ett tunt lager utan rinnmärken eller droppbildning. Om penseln för slätstrykning har för mycket färg i sig kan man stryka bort överflödet på nästa parti som ska målas och sedan arbeta in färgen med anstrykaren när man kommer dit. Slipa lätt med **sandpapper** och borsta bort dammet mellan strykningarna. Vid inomhusmålning rekommenderar vi **schellack superfine** på alla kvistar innan du börjar måla. Efter första strykningen är det lätt att se sprickor och ojämnheter som kan behöva jämnas till med **linoljespackel**.

MÅLNINGSTIPS • MÅLNINGSTIPS • MÅLNINGSTIPS

Har färgen oxiderat, alltså bildat **klumpar**, ta en silduk och sila över färgen till en annan behållare. Klumpbildning kan uppstå om det är lite färg och mycket luft i burken. För att motverka detta rekommenderar vi att man håller över till en mindre burk,

alternativt lägger en bit plastfolie över färgen. Det är bättre att använda en **bleckburk** än en glasburk med lock om man ska förvara färgen över en längre period eftersom locket på en glasburk kan vara näst intill omöjlig att skruva upp när färgen på kanten

torkat in. Linoljefärg tål för övrigt temperaturer ner till 30 minusgrader så det är inget problem med vinterförvaring. Pigmentet kan sjunka till botten och då är det viktigt att röra upp färgen ordentligt.

Skulle färgen lägga sig i "pärlor" och vara helt omöjlig att stryka ut jämt beror det på för hög **ytspänning**, till exempel att man målar för magert på fetare underlag. För att bryta ytspänningen kan man tillsätta några droppar ammoniak antingen direkt på penseln eller röra ner i färgburken.

Balsamterpentin är primärt ett spädningsmedel. Till skillnad från andra förtunningsmedel integreras den i linoljefärgen och ger en lättare utflytning under de första strykningarna vilket gör att färgen blir magrare, alltså innehåller mindre pigment. Tumregeln är att man alltid ska gå från magert till fett. Vad gäller procentsatserna av mängden terpentin som ska tillsättas är de inte absoluta utan det är bra att prova sig fram och hålla på lite mer om det blir för trögt att måla. Första strykningen kräver mest balsamterpentin. Färgen flyter ut lätt och bildar en matt och sträv yta inför andra strykningen. Den balsamterpentin som inte integreras avdunstar. För att spara in på färgåtgången kan man låta en "etta" stå och avdunsta ett tag och sedan använda som andra strykning. Alla lager ska målas tunt för bästa resultat men om träet är gammalt och torrt är det troligt att det suger mer. För att spara in på åtgången av själva kulörfärgen kan man vid första strykningen välja att **halvolja**, det vill säga att man blandar hälften kokt eller rå linolja med upp till hälften balsamterpentin (och eventuellt lite av själva kulören för att bättre kunna se var man har strukit) och på vis impregnera inför fortsatt målning. Det viktiga är att oljan går in ordentligt och inte ligger kvar i pölar ovanför ytan. Det går att tillsätta denna blandning ganska flödigt men utan att för den sakens

skull mätta träet. Fördelen med linoljefärg är att man har gott om tid på sig. Om oljan inte har trängt in säg inom en halvtimme torkar man bort överskottet med en trasa eller ett papper (som sedan läggs i en hink med vatten/bränns upp/vecklas ut och hängs på tork på grund av brandrisken). Låt torka väl, särskilt om rå linolja har använts. När det så är dags för den andra strykningen (då man använder själva kulörfärgen utan att blanda i opigmenterad linolja), använd mindre mängd balsamterpentin än vid första strykningen. Vid slutstrykning används inte balsamterpentin. Om full täckning inte uppnåtts, stryk en fjärde gång.

Var noga med att kontrollera att färglagren verkligen hunnit torka genom att testa med nageln att färgen är hård. Ta gärna det säkra före det osäkra och vänta ett dygn extra.

Det ska helst vara **över 15 grader** när man målar och **den relativa luftfuktigheten** vid målning med linolja bör **ej överstiga 60%**. För att avgöra om en fasad är tillräcklig torr, kan du lukta på träet. Visserligen kan träet verka torrt på ytan men det känns på lukten om det är för fuktigt längre in.

Om det är dagg på trädgårdsmöblerna eller ditt hår lockar sig, är det för fuktigt att måla - med andra ord, undvik att måla fuktiga morgnar och kvällar som på hösten. Undvik också att stå i direkt solljus och måla.

Linolja vårdar träet och man ska inte förväxla linoljefärg med linoljebaserad färg eller oljefärg. Linoljebaserad färg kan innehålla en mängd andra (många gånger oredovisade substanser) och oljefärger har ofta ingenting med linolja att göra. Oljefärger är i stället många gånger petroleumbaserade och har ingen som helst trävårdande inverkan. Använd endast linolja där det uttryckligen anges att oljan är kallpressad.

GYLLENHAKS BYGGNADSVÅRD

Bellefors Tibergs skola

549 93 Moholm

0703 017 911

www.gyllenhaksbyggnadsvard.se

byggnadsvard@gyllenhak.se

Öppettider:

Måndag-fredag 16-18 • Lördag 10-13

© Ann-Sofie & Ulf Gyllenhak

Bellefors, 2010

